

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання кваліфікаційної роботи
здобувачів освітнього ступеня «Магістр»
усіх форм навчання
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»
освітньо-професійної програми
«Митна діяльність підприємницьких структур»

Київ 2024

Укладачі:

П.В. Пашко – доктор економічних наук, професор кафедри економіки та бізнес-технологій;

О.В. Чумак – доктор економічних наук, завідувач кафедри економіки та бізнес-технологій;

В.С. Командровська – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та бізнес-технологій.

Рецензент: д.е.н., професор Пілецька Саміра Тимофіївна

Затверджено на засіданні Науково-методично-редакційної ради факультету (протокол № 11 від 27.06.2024 р.).

ПЗ2

Підприємництво та торгівля. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів освітнього ступеня «Магістр» усіх форм навчання галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» освітньо-професійної програми «Митна діяльність підприємницьких структур» / уклад.: П.В. Пашко, О.В.Чумак. В.С. Командровська. Київ: НАУ, 2024. 36 с.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» усіх форм навчання галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» освітньо-професійної програми «Митна діяльність підприємницьких структур».

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Мета і завдання кваліфікаційної роботи	4
2. Тематика кваліфікаційних робіт	9
3. Організація виконання кваліфікаційної роботи.....	10
4. Структура пояснювальної записки кваліфікаційної роботи.....	10
4.1. Титульний аркуш.....	11
4.2. Завдання на виконання кваліфікаційної роботи	11
4.3. Реферат	12
4.4. Зміст.....	13
4.5. Перелік умовних позначень, скорочень, термінів	13
4.6. Список використаних джерел	13
4.7. Додатки.....	14
5. Вимоги до змісту, вступу, розділів основної частини та висновків пояснювальної записки кваліфікаційної роботи.	14
6. Вимоги до оформлення пояснювальної записки кваліфікаційної роботи.	22
6.1. Оформлення ілюстрацій	23
6.2. Оформлення таблиць та формул	23
6.3. Оформлення одиниць вимірювання фізичних величин, числових значень, скорочень, приміток, переліку	25
6.4. Оформлення додатків.....	25
7. Підготовка та захист кваліфікаційної роботи.	26
8. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи.....	27

ВСТУП

Методичні рекомендації для виконання кваліфікаційної роботи розроблені для здобувачів освітнього ступеня «Магістр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля», освітньо-професійної програми «Митна діяльність підприємницьких структур» призначені для надання допомоги здобувачам у написанні кваліфікаційної роботи відповідно до чинних стандартів України і містять основні вимоги щодо її змісту та оформлення, організації виконання, порядку захисту та оцінювання.

Мета методичних рекомендацій – забезпечити здобувачів методичною підтримкою необхідною для ефективної організації роботи зі збору матеріалу, виконання і захисту кваліфікаційної роботи.

При підготовці рекомендацій були використані чинні інструктивні документи Міністерства освіти і науки України, державні стандарти України. Основою для розробки методичних рекомендацій стало Положення про кваліфікаційні роботи (проекти) здобувачів Національного авіаційного університету, яке визначає вимоги до структури, змісту, обсягу та порядку виконання кваліфікаційних робіт (проектів) і допуску їх до захисту перед кваліфікаційною комісією.

Кваліфікаційна робота, яка виконується здобувачем, є складовою атестації, підсумковою дослідницькою роботою, що дозволяє оцінити рівень засвоєння ним теоретичних знань та практичних навичок, здатність до самостійної роботи.

1. Мета і завдання кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота є підсумковою науковою працею, яка засвідчує рівень теоретичних знань та практичної підготовки здобувача, демонструє його здатність до самостійної професійної діяльності за обраною спеціальністю.

Метою кваліфікаційної роботи є глибоке оволодіння професійними компетенціями та навичками їх фахової реалізації, комплексне застосування методів самостійного дослідження і практичне використання набутих знань та вмінь для вирішення конкретних завдань з удосконалення діяльності підприємства.

Завдання кваліфікаційної роботи полягає у розробці практичних рекомендацій для покращення функціонування підприємства та обґрунтуванні ефективних шляхів їх впровадження у діяльність конкретного об'єкта дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи магістра за освітньо-професійною програмою «Митна діяльність підприємницьких структур» є:

1. Систематизація, поглиблення та розширення теоретичних і практичних знань і навичок, отриманих під час навчання, та їх застосування при вирішенні конкретних наукових, економічних, виробничих та інших завдань.

2. Розвиток навичок самостійної роботи, оволодіння методикою дослідження та експериментування при вирішенні проблем і питань, що розробляються в кваліфікаційній роботі.

3. Виявлення рівня підготовленості здобувача до самостійної роботи в умовах сучасного бізнесу, ступеня його професійної зрілості, вміння синтезувати отримані знання та застосовувати їх для вирішення практичних завдань в митній діяльності.

Основні завдання кваліфікаційної роботи магістра за ОПП «Митна діяльність підприємницьких структур»:

1. Теоретико-методичне обґрунтування та розкриття сутності досліджуваної проблеми у сфері підприємницької діяльності, у тому числі зовнішньоекономічної на основі критичного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду.

2. Проведення комплексного аналізу стану та тенденцій розвитку об'єкта дослідження (підприємства, галузі, ринку тощо) із застосуванням сучасних методів та інструментів наукового дослідження.

3. Ідентифікація актуальних проблем та викликів у діяльності досліджуваного об'єкта, визначення їх причин та наслідків.

4. Розробка та обґрунтування практичних рекомендацій, інноваційних рішень, бізнес-моделей, стратегій тощо, спрямованих на вирішення виявлених проблем та забезпечення ефективного розвитку об'єкта дослідження.

5. Оцінка економічної, соціальної, технологічної ефективності та доцільності запропонованих рішень, аналіз їх потенційних ризиків та можливостей.

6. Апробація результатів дослідження шляхом їх презентації на наукових конференціях, публікації статей, впровадження у

практичну діяльність підприємств тощо.

Таким чином, кваліфікаційна робота магістра за ОПП «Митна діяльність підприємницьких структур» має продемонструвати здатність здобувача до самостійного наукового дослідження актуальної проблеми у сфері підприємницької (зовнішньоекономічної / митної) діяльності, критичного мислення, застосування сучасних методів аналізу, генерування інноваційних ідей та рішень, обґрунтування їх доцільності та ефективності. Вона повинна мати не лише практичну цінність і бути орієнтованою на вирішення реальних проблем та завдань бізнесу, але й мати елементи наукової новизни, тобто мати ґрунтовне дослідження певної теоретичної проблеми та пропозиції щодо її вирішення – подальший розвиток / удосконалення методики визначення, класифікації певних показників чи чинників, алгоритм чи модель.

Кваліфікаційна робота повинна мати чітку структуру, ґрунтовний аналіз досліджуваного об'єкта, конкретні пропозиції щодо вдосконалення його роботи та аргументи на користь реалізації запропонованих заходів. Висновки мають бути переконливими та обґрунтованими.

Успішний захист кваліфікаційної роботи дозволяє кваліфікаційній комісії оцінити рівень підготовки здобувача магістратури та його готовність до самостійної професійної діяльності за обраним фахом.

Написання і захист кваліфікаційної роботи є фінальним етапом атестації магістрів у закладах вищої освіти.

Головна мета дослідження полягає у глибокому вивченні професійної проблеми, всебічному опануванні матеріалом і методами самостійного дослідження, логічному викладенні матеріалу, а також практичному застосуванні теоретичних знань для вирішення конкретних завдань, пов'язаних з функціонуванням підприємства.

Під час виконання кваліфікаційної роботи здобувач, відповідно до кваліфікаційних вимог, повинен продемонструвати такі програмні результати навчання:

ПРН 1. Вміти адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.

ПРН 2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва і торгівлі та розробляти заходи щодо їх вирішення.

ПРН 3. Вміти розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети.

ПРН 4. Застосовувати бізнес-комунікації для підтримки взаємодії з представниками різних професійних груп.

ПРН 5. Вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва та/або торгівлі діяльності.

ПРН 6. Вміти розробляти та впроваджувати заходи для забезпечення якості виконуваних робіт і визначати їх ефективність.

ПРН 7. Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва та/або торгівлі.

ПРН 8. Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких та/або торговельних структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень.

ПРН 9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької та/або торговельної діяльності.

ПРН 10. Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких та/або торговельних структур за умов невизначеності та ризиків.

ПРН 11. Впроваджувати інноваційні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких та/або торговельних структур.

ПРН 12. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективної митної й торговельної діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької діяльності, зокрема авіаційних підприємств.

ПРН 13. Впроваджувати інноваційні методи митної діяльності з метою створення умов для ефективного управління експортно-імпорнтними операціями підприємницьких та торговельних структур.

ПРН 14. Вміти надавати митно-посередницькі послуги, застосовуючи сучасні управлінські інноваційні підходи, інформаційні технології, норми чинного законодавства, створюючи

умови підвищення ефективності договірної та зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких та торговельних структур.

Вимоги до змісту кваліфікаційної роботи магістра з ОПШ «Митна діяльність підприємницьких структур» включають такі аспекти щодо розрахунків, логічності викладу, аргументації та оформлення.

У кваліфікаційній роботі усі запропоновані науково-практичні рішення повинні бути підкріплені відповідними розрахунками. Розрахунки мають бути точними, послідовними та базуватися на актуальних даних і загальноприйнятих методиках, в тому числі на методах економіко-математичного аналізу. Обґрунтування повинні бути переконливими та спиратися на результати розрахунків і аналізу.

Виклад матеріалу має бути логічним, послідовним і структурованим, думки та висновки повинні бути аргументовані та підкріплені доказами (фактами, статистикою, прикладами тощо). Текст має бути цілісним, забезпечуючи логічність між розділами та підрозділами роботи.

Тема роботи повинна бути повністю розкрита та проаналізована з різних точок зору. Аргументація має бути переконливою, спиратися на актуальні джерела та дослідження в галузі митної та інших видів діяльності бізнес-структур і технологій, що використовуються для їх вдосконалення. Аналіз повинен демонструвати критичне мислення, здатність порівнювати та оцінювати різні підходи й рішення.

Робота має бути написана академічною мовою, грамотно та без орфографічних, пунктуаційних і стилістичних помилок, матеріал повинен бути викладений у логічній послідовності.

Об'єктом дослідження має бути місце проходження переддипломної практики, під час якої здобувач збирає необхідні для проведення дослідження статистичні та економічні дані – підприємницькі структури будь-якої галузі або Державна митна служба України.

Здобувач може бути не допущений до захисту, якщо кваліфікаційна робота написана не відповідно до затвердженого плану, не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, якщо в ній відсутні ознаки конкретного дослідження, що вирішує практичні проблеми певної підприємницької структури, якщо відсутнє економічне обґрунтування запропонованих заходів, а також якщо відсутня рецензія від фахівця та відгук науковго керівника.

2. Тематика кваліфікаційних робіт

Тематика кваліфікаційної роботи має бути спрямована на дослідження актуальних проблем та перспектив розвитку підприємницької діяльності, зокрема зовнішньоекономічної, митної діяльності підприємницької структури, впровадження інноваційних моделей управління, оптимізації бізнес-процесів, а також аналізу трендів і викликів, що відкривають нові можливості для ефективного функціонування бізнес-структур. Зокрема, оптимізація бізнес-процесів у цілому, та пов'язаних із митною діяльністю, використання цифрових технологій, впровадження автоматизованих систем, оптимізація митно-брокерської діяльності тощо.

Тема має дозволяти здобувачу продемонструвати ключові компетентності, здобуті під час навчання за освітньою програмою та бути зорієнтована на вирішення реальних проблем та завдань, з якими стикаються сучасні підприємці. Бажано, щоб тематика відповідала темі науково-дослідної роботи випускової кафедри.

Тема має розкривати сучасні наукові концепції, теорії та моделі у сфері управління підприємницькою діяльністю, й зокрема, митної діяльності підприємницьких структур та відповідати науковим інтересам, досвіду й компетенціям здобувача. Бажано, щоб вона була логічним продовженням попередніх досліджень здобувача, які було виконано в межах курсових та контрольних робіт з таких дисциплін як «Управління бізнес-проектами», «Митно-посередницькі послуги», «Управління та аналіз митних ризиків» чи практичної діяльності здобувача у сфері зовнішньоекономічної діяльності, що дозволить більш ефективно використати наявні знання та навички, забезпечити вмотивованість та зацікавленість у процесі дослідження.

Вибір теми кваліфікаційної роботи повинен здійснюватися у тісній співпраці з науковим керівником, який може допомогти оцінити актуальність та значущість теми, її відповідність вимогам освітньої програми, наявність необхідної теоретичної та емпіричної бази. Бажано, щоб тема відповідала сфері наукових інтересів та експертизи керівника, що дозволить забезпечити якісне наукове керівництво.

Затвердження тем кваліфікаційних робіт відбувається на засіданні кафедри на початку навчального року. За бажанням здобувача і керівника тема може бути уточнена, узгоджена із завідувачем кафедри та затверджена наказом ректора.

3. Організація виконання кваліфікаційної роботи

Щоб отримати допуск до виконання кваліфікаційної роботи, здобувач має повністю виконати графік освітнього процесу. Тему кваліфікаційної роботи, яка має бути пов'язана з базою практики – реально функціонуючою підприємницькою структурою, здобувач обирає разом із науковим керівником, після чого він має написати заяву з проханням затвердити обрану тему кваліфікаційної роботи. Заява має бути підписана керівником, який підтверджує узгодження з ним зазначеної теми, та передана на кафедру для формування наказу по затвердженню тем та призначення наукових керівників. Наказ підписується у встановленому порядку у декана та інших посадових осіб, що передбачено відповідною процедурою.

Далі здобувач має ознайомитися із різноманітними джерелами інформації, необхідними для написання роботи, зокрема методичною, науковою та навчальною літературою, законодавчою базою, що регулює відносини суб'єктів підприємництва, довідниками, інструкціями, публікаціями у періодичних та фахових виданнях тощо.

Спільно з керівником здобувач розробляє план та календарний графік виконання роботи, в якому вказуються послідовність та терміни виконання окремих етапів, а також очікувані результати.

Протягом виконання кваліфікаційної роботи здобувачі звітують на кафедрі про рівень виконання та ступінь готовності роботи.

Здобувач може бути допущений до захисту кваліфікаційної роботи перед кваліфікаційною комісією тільки після того, як його робота буде розглянута на кафедрі спеціальною комісією зі складу провідних професорів та доцентів кафедри за призначенням завідувача (попередній захист) і визнана такою, що відповідає вимогам освітньо-професійної програми до кваліфікаційних робіт.

4. Структура пояснювальної записки кваліфікаційної роботи

Структура пояснювальної записки має містити такі елементи:

- Титульний аркуш (Додаток А);
- Завдання на виконання роботи;

- Реферат;
- Зміст;
- Перелік умовних позначень, скорочень, термінів (за потреби);
- Вступ;
- Основна частина, що складається з 3-х розділів (теоретичний, дослідно-аналітичний та проектно-рекомендаційний), кожний з яких містить 3 підрозділи. Кожен розділ має завершуватися висновками до нього з виділенням їх підзаголовком «Висновки до розділу 1 (2 чи 3)» та висвітлюється в ЗМІСТІ кваліфікаційної роботи;
- Висновки;
- Список використаних джерел;
- Додатки.

До пояснювальної записки окремо додаються: відгук наукового керівника кваліфікаційної роботи, рецензія провідного доцента чи професора факультету та інші матеріали (результати перевірки на плагіат, електронна версія роботи, один примірник роздрукованого роздаткового матеріалу).

4.1. Титульний аркуш

Титульна сторінка – це перша сторінка кваліфікаційної роботи, елементи та порядок розміщення яких має повністю відповідати встановленому зразку (додаток А), а саме:

- повну назву міністерства;
- повну назву закладу вищої освіти;
- повну назву факультету;
- повну назву випускової кафедри;
- резолюцію завідувача випускової кафедри про допуск до захисту перед кваліфікаційною комісією;
- вид роботи (кваліфікаційна робота);
- освітній ступінь здобувача;
- тему кваліфікаційної роботи;
- прізвище та ім'я виконавця та наукового керівника, а також їх підписи;
- прізвище та ім'я нормоконтролера і його підпис
- рік та місто, коли та де виконана кваліфікаційна робота.

4.2. Завдання на виконання кваліфікаційної роботи

Другою сторінкою пояснювальної записки є завдання на виконання кваліфікаційної роботи, що оформлюється за

встановленим зразком. Завдання видається науковим керівником перед початком переддипломної практики, та може бути уточнено за результатами її проходження, підписується керівником та здобувачем, а також затверджується завідувачем випускової кафедри.

Структура завдання складається з таких пунктів:

- факультет, випускова кафедра, освітній ступінь здобувача, спеціальність та освітньо-професійна програма;
- тема кваліфікаційної роботи та наказ ректора (номер і дата затвердження теми);
- термін виконання кваліфікаційної роботи, встановлений наказом ректора;
- вихідні дані до кваліфікаційної роботи варіюються в залежності від теми дослідження, зокрема ними можуть бути: різні види фінансової, управлінської та статистичної звітності підприємницької структури, наукові праці: статті, монографії, дисертації відповідно до спрямованості наукового дослідження, що конкретизують методiku вирішення теоретичних завдань роботи, інтернет-сайти та нормативно-правові акти, що регулюють діяльність підприємницької структури тощо;
- зміст пояснювальної записки (перелік усіх її розділів);
- перелік ілюстративного матеріалу (рисунок, діаграми, плакати);
- календарний план-графік (перелік та планові терміни виконання конкретних завдань за кожним розділом роботи, де формулювання завдань має бути в наказовому способі, тобто починатися зі слів: «Узагальнити...», «Обґрунтувати...», «Провести аналіз...», «Розвинути...» тощо);
- дата видачі завдання на дипломну роботу.

4.3. Реферат

Обсяг реферату має бути не більше 500 слів, він розміщується на одній сторінці після завдання на виконання кваліфікаційної роботи.

Він має бути стислим, логічним, містити необхідну інформацію, що дозволить отримати повне уявлення про виконану кваліфікаційну роботу, що розглядається, та містити:

- відомості про обсяг пояснювальної записки, кількість ілюстрацій, таблиць, використаних джерел, додатків;
- перелік ключових слів (словосполучень);
- основний текст.

При написанні реферату кваліфікаційної роботи необхідно

дотримуватися певних вимог до ключових слів та загальної структури.

Ключові слова повинні відображати основний зміст роботи та бути релевантними до теми дослідження. Їх кількість зазвичай становить від 5 до 10. Ключові слова повинні бути конкретними та однозначними, використовувати як однослівні терміни, так і словосполучення, мають бути надруковані великими літерами через кому.

Текст реферату має містити такі структурні частини: об'єкт і предмет дослідження, мета роботи, методи дослідження, отримані результати та їх наукова новизна, значущість виконаної роботи, висновки та рекомендації щодо використання отриманих результатів підприємствами галузі застосування та ступінь впровадження матеріалів кваліфікаційної роботи, прогностичні припущення про розвиток об'єкта та предмета дослідження.

4.4. Зміст

Зміст пояснювальної записки включає найменування всіх її елементів, зокрема вступу, розділів, підрозділів, пунктів основної частини, висновків, списку використаних джерел, додатків із зазначенням номерів початкових сторінок.

Заголовки однакового рівня рубрикації мають бути розташовані один під одним. Заголовки кожного наступного рівня зміщуються на п'ять позицій вправо відносно заголовків попереднього рівня. Усі заголовки мають починатися з великої літери без крапки в кінці.

4.5. Перелік умовних позначень, скорочень, термінів

Перелік умовних позначень, скорочень та термінів розміщується після змісту, перед вступом. Умовні позначення, скорочення та терміни розміщуються в алфавітному порядку. Потрібно включати до списку лише ті скорочення, що використовуються в роботі три і більше разів. Необхідно включати до списку лише спеціальні терміни, що є специфічними для галузі дослідження, надавати чіткі та стислі визначення термінів, а не загальноприйняті.

Перелік умовних позначень, скорочень та термінів необхідно оновлювати після внесення змін до тексту роботи.

4.6. Список використаних джерел

Список використаних джерел подається в алфавітному порядку або в порядку згадування. До нього включаються всі використані

при проведенні дослідження джерела: закони України, укази Президента, постанови Уряду, директивні та аналітичні матеріали міністерств, монографії, брошури, підручники, статті, тези доповідей, іншомовні та електронні джерела.

Бібліографічний опис використаної літератури здійснюється згідно зі стандартами, ДСТУ 8302-2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

У тексті кваліфікаційної роботи здобувач посилається на літературне джерело за присвоєним йому порядковим номером, не використовуючи повну назву. Наприклад, запис [12, с.76] означає, що використовується джерело під номером 12 у списку бібліографічних посилань і цитується 76 сторінка.

4.7. Додатки

Додатки зазвичай містять статистичну інформацію, фінансово-економічну звітність підприємства, а також проміжні розрахунки до обґрунтування, до аналітичних таблиць тощо, великі масиви статистичних чи наукових досліджень, узагальнення.

5. Вимоги до змісту, вступу, розділів основної частини та висновків пояснювальної записки кваліфікаційної роботи.

Тема кваліфікаційної роботи визначає її зміст та суть, які відображаються у структурі роботи, розробленій здобувачем під керівництвом наукового керівника на основі вивчення відповідних нормативних документів та необхідної літератури. Структура кваліфікаційної роботи повинна включати: вступ, три розділи (кожен з яких містить три-чотири підрозділи), висновки, список використаних джерел та додатки. Стислий огляд змісту роботи подається у рефераті. Перелік умовних позначень містить пояснення всіх використаних у роботі умовних позначень, символів, скорочень і ідіоматичних термінів.

Вступ є важливою частиною кваліфікаційної роботи, в якому обґрунтовується актуальність обраної теми та особливості постановки і вирішення питань у межах конкретного дослідження. Актуальність є однією з ключових вимог до теми кваліфікаційної роботи. При обґрунтуванні актуальності здобувач повинен стисло висвітлити причини вибору відповідної теми та логічно аргументувати необхідність її розробки саме зараз, враховуючи динаміку розвитку суспільства, галузей, бізнесу, відповідних

ринків товарів та послуг, накопичення інформації у цьому напрямі досліджень, недостатнє опрацювання відповідної тематики в Україні, а також зміни в міжнародних торговельних відносинах і нові виклики, з якими стикається митна діяльність у сучасних умовах. Обґрунтування актуальності має бути лаконічним та переконливим, демонструючи важливість та своєчасність дослідження обраної проблеми.

Крім того, слід чітко визначити **мету та завдання** кваліфікаційної роботи, **предмет та об'єкт дослідження**, а також надати характеристику **інформаційних джерел та використаних методів дослідження** (із зазначенням об'єкта дослідження, до якого їх застосовували), **структури** кваліфікаційної роботи.

Мета і завдання виконання кваліфікаційної роботи.

Формулюються мета роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

Формулювання **об'єкта і предмета дослідження** є обов'язковим елементом вступу.

Об'єкт – це процес або явище, що зумовлює проблемну ситуацію і обране для дослідження (проектування).

Предмет – це те, що знаходиться в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет дослідження є категоріями наукового процесу і співвідносяться між собою як загальне і часткове.

В об'єкті виділяється та його частина, що слугує предметом дослідження. Саме на нього й спрямовано основну увагу здобувачів, саме предмет дослідження (проектування) визначає тему кваліфікаційної роботи.

Методи дослідження. Наводяться використані методи дослідження для досягнення поставленої в роботі мети.

Наукова новизна отриманих результатів. Елементи наукової новизни за отриманими результатами є важливою складовою кваліфікаційної роботи магістра. Вона відображає внесок здобувача в розвиток наукового знання та визначає оригінальність і значущість проведеного дослідження. Ключовими аспектами, які необхідно врахувати при формулюванні елементів наукової новизни є такі: чітке та лаконічне формулювання того, що саме є новим у дослідженні. Слід описати, який внесок робота робить у розвиток теоретичних знань у певній галузі (обґрунтовані концепції, уточнені моделі, виявлені закономірності, систематизовані методи тощо).

Чітке та обґрунтоване представлення елементів наукової новизни підвищує цінність кваліфікаційної роботи та демонструє внесок здобувача у розвиток наукових знань у обраній галузі.

Практичне значення отриманих результатів. Якщо дослідження має прикладне значення, потрібно зазначити, які нові практичні рекомендації, методики, інструменти або рішення були розроблені та як вони можуть бути використані на практиці, якій ефект від впровадження рекомендацій здобувача можуть дати запропоновані заходи.

Особистий внесок здобувача. У випадку використання в роботі ідей або розробок, що належать співавторам, здобувач повинен відзначити цей факт з обов'язковим зазначенням конкретного особистого внеску в ці праці або розробки.

Апробація отриманих результатів. Указується, на яких конференціях, нарадах тощо оприлюднені результати досліджень, що включені до кваліфікаційної роботи.

Публікації. Обов'язково слід вказати, де було опубліковано результати досліджень здобувача з указанням збірника наукових праць, його номера та року випуску.

У теоретичному розділі Теоретичний розділ магістерської кваліфікаційної роботи за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» ОПП «Митна діяльність підприємницьких структур» є фундаментальною частиною дослідження, яка закладає основу для подальшого аналізу та розробки практичних рекомендацій. Цей розділ має містити ґрунтовний огляд існуючих наукових знань та теоретичних положень, що стосуються теми дослідження.

Перш за все, у теоретичному розділі необхідно розкрити сутність та зміст ключових понять, що стосуються сфери підприємницької діяльності за обраним об'єктом і предметом дослідження. Це можуть бути такі поняття, як стратегічне управління, інноваційна діяльність, митна діяльність, митні послуги, бізнес-модель тощо. Здобувач має навести визначення цих понять, розкрити сутність, визначити чинники впливу, спираючись на роботи вітчизняних та зарубіжних науковців, та показати їх взаємозв'язок.

Далі необхідно провести аналіз сучасного стану дослідженості проблеми, висвітлити основні теоретичні підходи та концепції, що існують у науковій літературі. Здобувач має критично осмислити різні точки зору, виявити їх сильні та слабкі сторони, й обґрунтувати власну позицію. Важливо показати еволюцію наукової думки з

обраної теми, виділити ключові етапи та тенденції розвитку теоретичних знань.

У теоретичному розділі також доцільно розглянути нормативно-правову базу, що регулює підприємницьку й, зокрема митну діяльність. Це можуть бути закони, постанови, стандарти, які визначають правила та умови ведення бізнесу. Здобувач має проаналізувати основні положення документів та показати їх вплив на розвиток підприємницької діяльності і впровадження сучасних технологій у бізнесі.

Нарешті, у теоретичному розділі необхідно обґрунтувати методичну базу дослідження. Здобувач має описати основні методи, які будуть використані для збору та аналізу даних, такі як анкетування, інтерв'ю, статистичний аналіз, SWOT-аналіз, економіко-математичне моделювання тощо. Важливо показати доцільність та адекватність обраних методів для вирішення поставлених завдань.

Таким чином, теоретичний розділ кваліфікаційної роботи за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» ОПП «Митна діяльність підприємницьких структур» має містити ґрунтовний аналіз теоретичних основ дослідження, розкривати сутність ключових понять, висвітлювати сучасний стан наукової розробки проблеми, аналізувати нормативно-правову базу і зарубіжний досвід, а також обґрунтовувати напрями подальшого дослідження. Такий підхід забезпечить наукове підґрунтя для проведення власного дослідження та розробки практичних рекомендацій з удосконалення підприємницької діяльності за її видами та впровадження інноваційних технологій.

Обсяг першого розділу не повинен перевищувати 30-35% загального обсягу кваліфікаційної роботи ОС «Магістр».

Дослідно-аналітичний розділ, як правило, містить три підрозділи, що забезпечують логічну послідовність дослідження. Аналітичний розділ магістерської кваліфікаційної роботи за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» ОПП «Митна діяльність підприємницьких структур» є ключовою частиною дослідження, яка має на меті провести ґрунтовний аналіз практичних аспектів обраної теми. Цей розділ має містити результати самостійного дослідження здобувача, які базуються на зібраних та опрацьованих емпіричних даних.

Перш за все, у аналітичному розділі необхідно надати загальну

характеристику об'єкта дослідження – підприємницької структури, галузі або ринку. Здобувач має описати основні параметри та показники діяльності, такі як організаційна структура, асортимент продукції або послуг, ринкова частка, фінансові результати тощо. Ця інформація дозволить створити контекст для подальшого аналізу та виявити основні тенденції розвитку підприємницької діяльності.

Далі необхідно провести аналіз фінансово-економічного стану об'єкта дослідження, розрахувати та проінтерпретувати ключові показники результативності діяльності, такі як рентабельність, ліквідність, платоспроможність, оборотність активів тощо.

Також доцільно провести вертикальний та горизонтальний аналіз фінансової звітності, щоб виявити динаміку та структурні зміни у доходах, витратах та капіталі підприємства. Результати цього аналізу дозволять оцінити фінансову стійкість та потенціал розвитку об'єкта дослідження.

У аналітичному розділі також важливо дослідити ринкове середовище, в якому функціонує об'єкт дослідження, проаналізувати конкурентів, учасників зовнішньоекономічної діяльності та постачальників послуг. Окрему увагу слід приділити аналізу митної політики підприємства, бізнес-процесів та технологій, які використовуються на об'єкті дослідження, стратегічні напрями розвитку тощо. Варто описати та проаналізувати основні бізнес-процеси підприємницької діяльності й зовнішньоекономічної, зокрема, залежно від об'єкта дослідження. Важливо виявити нові можливості для оптимізації описуваних процесів. Також необхідно проаналізувати рівень технологічного розвитку об'єкта дослідження, оцінити ефективність використання інформаційних систем та програмного забезпечення.

Для проведення комплексного аналізу доцільно використовувати різноманітні методи та інструменти, такі як: SWOT-аналіз, PEST-аналіз, аналіз п'яти сил Портера, GAP-аналіз, бенчмаркінг тощо. Ці методи дозволяють систематизувати зібрану інформацію, виявити сильні та слабкі сторони об'єкта дослідження, оцінити вплив зовнішніх чинників та визначити стратегічні альтернативи розвитку.

Результати проведеного аналізу мають бути чітко структуровані та візуалізовані за допомогою таблиць, графіків, діаграм та схем. Це дозволить полегшити сприйняття та інтерпретацію отриманих даних, а також підвищити наочність та переконливість аргументації.

Таким чином, другий розділ кваліфікаційної роботи має містити ґрунтовний аналіз практичних аспектів обраної теми, включаючи загальну характеристику об'єкта дослідження, аналіз фінансово-економічного стану, детальний розгляд бізнес-процесів і процедур митної, логістичної, виробничої, маркетингової, міжнародної сфери, а також оцінку ефективності впровадження сучасних технологій у підприємницьку діяльність. Окрему увагу слід приділити аналізу нормативно-правової бази, яка регулює основні бізнес-операції та виявленню можливостей для оптимізації бізнес-процесів. Використання різноманітних методів та інструментів аналізу дозволить отримати комплексне розуміння проблеми та створити надійне підґрунтя для розробки практичних рекомендацій у наступному розділі роботи.

Обсяг другого розділу має становити 35-40% загального обсягу кваліфікаційної роботи.

Третій рекомендаційний розділ має на меті розробку конкретних рекомендацій, пропозицій, систем і моделей управління параметрами розвитку та діяльності досліджуваного об'єкта, таких як стратегія розвитку, реструктуризація неефективної системи або впровадження інноваційних технологій для підвищення ефективності бізнес-операцій тощо. При викладенні матеріалу в цьому розділі рекомендується дотримуватися такої послідовності:

1. Підсумувати проблеми, виявлені в аналітико-дослідницькому підрозділі та визначити резерви, які можуть бути використані для їх вирішення. На основі цього слід розробити конкретні рекомендації щодо вдосконалення діяльності підприємства відповідно до обраного напрямку дослідження. Ці рекомендації повинні містити чіткий перелік заходів із визначенням пріоритетності їх впровадження.

2. При розробці пропозицій доцільно використовувати економіко-математичні методи та узагальнювати результати у вигляді графічної інтерпретації систем, процесів або елементів механізму управління об'єктом дослідження. Це дозволить краще візуалізувати та структурувати запропоновані рішення.

3. Важливим етапом є обґрунтування доцільності та розрахунок ефективності впровадження окремих заходів. Аргументація доцільності базується на порівнянні очікуваних витрат і результатів та аналізі зміни показників діяльності підприємства. Для цього рекомендується використовувати загальновідомі методи

обґрунтування ефективності заходів, зокрема статичний підхід (недисконтовані методи) та методи економічного прогнозування.

Рекомендаційний розділ має базуватися на результатах теоретичного та аналітичного розділів роботи, бути їх логічним продовженням та узагальненням. Пропозиції та рекомендації мають впливати з виявлених у попередніх розділах проблем, викликів та можливостей. Представлені пропозиції та рекомендації мають бути оригінальними, інноваційними, демонструвати творчий підхід здобувача до вирішення проблем у сфері підприємства.

Всі пропозиції та рекомендації повинні бути належним чином обґрунтовані з економічної, організаційної, правової точки зору. Необхідно навести аргументи на користь їх доцільності та ефективності, провести необхідні розрахунки. Рекомендації мають бути конкретними, детально описаними, мати практичну цінність для досліджуваного об'єкта (підприємства, галузі, ринку тощо), охоплювати різні аспекти досліджуваної проблеми – правові, економічні, управлінські, маркетингові, фінансові, кадрові, технологічні тощо. Це дозволить забезпечити комплексний та системний підхід до її вирішення. Варто провести аналіз потенційних ризиків та шляхів їх мінімізації.

Для кращого сприйняття та розуміння розроблених пропозицій доцільно використовувати таблиці, діаграми, графіки, схеми, моделі тощо. Вони повинні бути коректно оформлені, мати назви та посилання в тексті.

Бажано, щоб розроблені рекомендації були апробовані на практиці, наприклад, шляхом їх презентації керівництву досліджуваного підприємства, отримання відгуків від фахівців-практиків, впровадження окремих елементів у діяльність компанії тощо. При наявності практичної цінності пропозицій, що розроблено здобувачем, слід оформити довідку про впровадження, що засвідчено підписом керівника підприємницької структури та печаткою.

Ключовими словами у назвах підрозділів рекомендаційного розділу, пов'язаного з досліджуваною проблематикою, можуть бути: основні напрями..., пропозиції щодо удосконалення..., стратегія розвитку..., удосконалення..., уточнення технологій..., формування ефективної моделі..., проєктування..., економічна ефективність..., економічне обґрунтування...

Таким чином, третій рекомендаційний розділ повинен містити

конкретні, обґрунтовані та ефективні пропозиції щодо вдосконалення діяльності підприємницьких структур, розроблені на основі ґрунтового аналізу виявлених проблем та резервів. Використання економіко-математичних методів, графічної інтерпретації та розрахунків ефективності дозволить підвищити якість та переконливість запропонованих рекомендацій.

Рекомендований обсяг третього розділу має складати 30-40% загального обсягу кваліфікаційної роботи.

Висновки до кваліфікаційної роботи магістра є важливою частиною дослідження, яка підсумовує основні результати та здобутки здобувача. Вони мають бути чіткими, лаконічними та змістовними, відображати ступінь досягнення поставлених цілей та завдань. Висновки мають бути безпосередньо пов'язані з метою та завданнями дослідження, сформульованими у вступі. Кожен висновок повинен відповідати на одне з поставлених завдань та демонструвати, як воно було вирішене у ході дослідження.

Висновки мають бути логічно структуровані та послідовні, повинні випливати з основного змісту роботи та бути підкріплені результатами проведеного аналізу та дослідження. Доцільно групувати висновки за ключовими аспектами або розділами роботи. Висновки мають бути конкретними та змістовними, уникати загальних фраз та абстрактних тверджень. Вони повинні чітко відображати основні результати, отримані у ході дослідження, та їх значення для теорії та практики.

У висновках необхідно підкреслити елементи наукової новизни отриманих результатів, показати, який внесок зроблено здобувачом у розвиток наукових знань з обраної теми. Це можуть бути уточнені чи узагальнені теоретичні положення, методичні підходи, практичні рекомендації тощо. Висновки мають розкривати практичну значущість отриманих результатів. Необхідно показати, як результати дослідження можуть бути використані у реальній діяльності підприємств, організацій або державних установ, які конкретні проблеми вони дозволяють вирішити.

Кожен висновок повинен бути сформульований як окреме твердження або теза, яка відображає ключову ідею або результат дослідження. Висновки повинні демонструвати самостійність мислення здобувача та оригінальність отриманих результатів. Дотримання цих вимог дозволить здобувачу кваліфікаційної роботи магістра сформулювати якісні, змістовні та обґрунтовані

висновки, які відображатимуть основні результати дослідження та їх значення для теорії та практики. Такі висновки стануть логічним завершенням роботи та засвідчать високий рівень професійної підготовки та наукової кваліфікації здобувача.

6. Вимоги до оформлення пояснювальної записки кваліфікаційної роботи.

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра має складати 95-100 сторінок друкованого тексту формату А4 (без урахування додатків). Інтервал між строками – 1,5, поля: з лівого боку – 30 мм, з правого – 10 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Шрифт тексту: Times New Roman, 14 пт.

Заголовки структурних елементів роботи «**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**РОЗДІЛ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**», «**ДОДАТКИ**» мають бути виділені напівжирним шрифтом великими літерами і бути розташовані симетрично до тексту. Кожен структурний елемент роботи слід починати з нової сторінки, а підрозділ – на тому ж аркуші, через рядок від основного тексту попереднього підрозділу.

Між назвою розділу та текстом чи назвою підрозділу має бути два рядки, між назвою підрозділу та основним текстом – один рядок. При написанні назви розділів та підрозділів наприкінці крапка не ставиться.

Заголовки підрозділів оформлюються маленькими літерами напівжирним шрифтом з абзацу (вирівнювання по ширині аркуша). Приклад оформлення надано на рис. 1.

Нумерація сторінок наскрізна, номер сторінки проставляється у правому куті нижньої частини сторінки. Нумерація починається з титульної сторінки. На титульній сторінці, завданні, рефераті, номер сторінки не ставиться. Вперше номер сторінки проставляється на сторінці з заголовком «**ЗМІСТ**».

Робота має бути виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності, при цитуванні наукових праць слід наводити посилання на використані джерела у квадратних дужках з вказанням номеру джерела в тексті та сторінки. Текст має бути викладено у логічному порядку, розкривати тему дослідження, бути грамотним та науковим. Мова кваліфікаційної роботи – українська.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАДАННЯ МИТНИХ ПОСЛУГ

1.1. Зміст, сутність та види державних послуг, що надаються митними органами

В останні роки одним з основних напрямків розвитку світової економіки є стрімке розширення сфери послуг. У країнах - лідерах світової економіки - Сполучених Штатах Америки (США), Китайській Народній Республіці (КНР), Японії, Німеччині та інших - сектор послуг відіграє провідну роль і розвивається найбільш динамічно. В економічно розвинених країнах частка послуг у ВВП досягає приблизно 65-75%. В Україні, характерною особливістю сфери послуг є їх поділ на три групи: -споживчі (охорона здоров'я, соціальна допомога та ін.); -обслуговуюча взаємодія економічних агентів; -державні послуги.

Рис.1. Приклад оформлення назв структурних елементів кваліфікаційної роботи

6.1. Оформлення ілюстрацій

Ілюстрації у кваліфікаційній роботі мають наглядно пояснювати текст, бути зрозумілими, якісно виконаними за допомогою прикладних програм, таких як Microsoft Word чи Excel. Не допускається використання сканованих рисунків. Ілюстрації мають бути розташовані після першого згадування про нього у тексті чи у найближчому можливому місці на наступному аркуші. Наприклад: «Організаційну структури підприємства надано на рис.2.1».

Нумерація рисунків має бути виконана арабськими цифрами у межах розділу, тобто рис.2.1 означає, що це перший рисунок у другому розділі. Підпис під ілюстрацією має починатися з абзацу, вирівнювання по ширині аркуша. Перед рисунком та після підписи під ним має бути пропущений один рядок.

Пояснення умовних позначень слід розташувати під рисунком або в тексті.

6.2. Оформлення таблиць та формул

Оформлення таблиць у кваліфікаційній роботі магістра має відповідати стандартам для забезпечення чіткості та

послідовності подання інформації.

Таблиці нумеруються послідовно арабськими цифрами в межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділених крапкою. Наприклад, номер таблиці 2.1 означає, що це перша таблиця у розділі 2.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назва має бути стислою і відображати зміст таблиці. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті роботи.

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення із заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять.

Текст у таблиці друкується шрифтом того ж розміру, що й основний текст роботи, або на 1-2 пункти меншим, тобто 12-14 пт. Міжрядковий інтервал може бути одинарним для компактнішого розташування таблиці.

Якщо таблиця не вміщується на одній сторінці, її можна перенести на наступну. У цьому випадку назву вміщують тільки над її першою частиною, а над іншими частинами пишуть «Продовження табл.» із зазначенням номера таблиці. У продовження таблиці перший рядок – рядок заголовків повторюється, або на початку таблиці після рядка заголовків вставляється рядок з номерами стовбців таблиці, якій повторюється у початку продовження таблиці на наступному аркуші.

Одиниці виміру, якщо вони спільні для всіх показників таблиці, наводять у заголовку таблиці, а для окремих показників - у заголовках відповідних граф чи рядків. Примітки та виноски до таблиць слід друкувати під таблицею.

Під таблицею обов'язково має бути вказано номер джерела у списку використаних джерел та номер сторінки. У випадку якщо таблицю складено шляхом узагальнення думок декількох авторів, то слід вказати наступне: «Джерело: сформовано автором на основі [7, 12, 16, 45]», якщо таблиця містить розрахунки, то слід вказати: «Джерело: розраховано автором на основі звітності підприємства».

Важливо дотримуватися єдиного стилю оформлення всіх таблиць у роботі для забезпечення цілісності та професійного вигляду кваліфікаційної роботи магістра.

Наприкінці заголовка і підзаголовків таблиць крапки не ставляться.

Формули в кваліфікаційній роботі нумеруються в межах розділу, Формула розміщується посередині рядка, а її номер – у правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках.

Формули в роботі слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, відокремлених крапкою, тобто формула (2.1) означає, що це перша формула у розділі 2. Формула розміщується посередині рядка, а її номер зазначають на рівні формули в круглих дужках у крайньому правому положенні на рядку.

Формули слід виділяти з тексту в окремий рядок. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати один рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (\times), ділення (:), або інших математичних знаків.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули, слід наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Формули, що йдуть одна за одною й не розділені текстом, відокремлюють комою. Переносити формули на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак операції на початку наступного рядка.

6.3. Оформлення одиниць вимірювання фізичних величин, числових значень, скорочень, приміток, переліку

При оформленні тексту кваліфікаційної роботи слід використовувати стандартизовані одиниці вимірювання величин.

6.4. Оформлення додатків

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної роботи у вигляді окремого структурного елемента роботи, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. На окремому аркуші після закінчення списку використаних джерел друкується

великими літерами жирним шрифтом слово **ДОДАТКИ** та проставляється порядковий номер сторінки в межах кваліфікаційної роботи. У змісті роботи слід вказати номер аркуша, на якому розміщено заголовок цього структурного елемента.

Кожен додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Над заголовком посередині рядка друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад: Додаток А, Додаток Б тощо.

Сторінки додатків не нумеруються та їх кількість не входить до загального обсягу роботи.

Матеріал, розміщений у додатках, має доповнювати зміст основної частини роботи, але не повторювати його. На всі додатки повинні бути посилання в основному тексті роботи. До додатків можна віднести:

- нормативні документи підприємства;
- фінансову, статистичну та управлінську звітність,
- проміжні математичні розрахунки та формули;
- великі масиви статистичної та економічної інформації;
- ілюстрації допоміжного характеру.

7. Підготовка та захист кваліфікаційної роботи.

Після завершення написання роботи та її оформлення згідно з вимогами, студент повинен подати її на кафедру у встановлений термін, зазвичай за 2-3 тижні до запланованої дати захисту. Робота подається у друкованому вигляді, переплетена або зшита, а також в електронному форматі на відповідному носії.

Разом з роботою студент подає відгук наукового керівника, який містить характеристику діяльності студента під час виконання роботи та оцінку її якості. Також до роботи додаються інші необхідні документи, такі як завдання на виконання кваліфікаційної роботи, анотація, довідка про перевірку на плагіат тощо.

Подана робота подається на розгляд завідувачу кафедри, який перевіряє відповідність роботи встановленим вимогам та приймає рішення про допуск до захисту або необхідність доопрацювання.

Якщо робота відповідає вимогам, вона направляється на

рецензування. Рецензент надає письмову рецензію, яка містить аналіз роботи та рекомендовану оцінку.

Після отримання позитивної рецензії та за умови виконання всіх необхідних вимог, завідувач кафедри приймає рішення про допуск роботи до захисту. Це рішення оформляється відповідним записом на титульному аркуші роботи.

Студент ознайомлюється з рецензією та, за необхідності, готує відповіді на зауваження рецензента. Важливо зазначити, що внесення змін до роботи після отримання рецензії не допускається.

За кілька днів до захисту кафедра формує графік захистів та повідомляє студентів про дату, час та місце проведення захисту їхніх робіт.

8. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи.

Відповідно до Положення про рейтингову систему оцінювання набутих здобувачами вищої освіти знань, умінь, навичок та інших компетентностей, атестація здобувачів ОС «магістр» в умовах кредитно-модульної системи здійснюється в кваліфікаційній комісії шляхом рейтингового оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційних робіт з використанням підсумкової рейтингової оцінки.

Рейтингове оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційної роботи здійснюється в балах головою та кожним членом кваліфікаційної комісії з урахуванням критеріїв та відповідних кількісних оцінок, наведених у табл. 1.

Підсумки захисту кваліфікаційних робіт оцінюються в установленому порядку рейтингової системи оцінювання за 100-бальною шкалою з наступним переведенням оцінки до національної шкали («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалою ECTS (наприклад, 85/Добре/В).

Підсумкова рейтингова оцінка результатів виконання та захисту кваліфікаційної роботи в балах визначається як середньоарифметична оцінка з рейтингових оцінок голови та членів кваліфікаційної комісії (табл. 1).

Рейтингові оцінки за кожним критерієм, заносяться до відповідних форм таблиць членами ЕК та її головою. При виставленні підсумкової оцінки беруться до уваги оцінка, що виставлена рецензентом в його відгуку. Обговорення результатів виконання та захисту здобувачами кваліфікаційної роботи,

визначення рейтингових оцінок та прийняття рішення щодо присвоєння здобувачу кваліфікації з видачею диплома встановленого зразка (або встановленого зразка з відзнакою), надання рекомендації щодо подальшого навчання тощо здійснюються на закритому засіданні кваліфікаційної комісії за встановленою процедурою. За однакової кількості голосів, голос голови ЕК є вирішальним. Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення позитивної підсумкової рейтингової оцінки не дозволяється.

Підсумкові рейтингові оцінки результатів виконання та захисту здобувачами-здобувачами кваліфікаційних робіт заносяться до протоколу засідання ЕК з проведення захисту кваліфікаційної роботи в балах за 100- бальною шкалою, за національною шкалою та шкалою ECTS, наприклад так: **90/Відмінно/А, 84/Добре/В, 65/Задовільно/Е.**

Таблиця 2

Шкала оцінювання результатів захисту кваліфікаційної роботи

Оцінка, балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90–100	Відмінно	А
82–89	Добре	В
75–81		С
67–74	Задовільно	Д
60–66		Е
35–59	Незадовільно	FX
1–34		F

У випадку неявки здобувача на захист кваліфікаційної роботи з будь-яких причин у протокол засідання кваліфікаційної комісії з проведення захисту кваліфікаційних робіт робиться запис: «Не атестований у зв'язку з неявкою на засідання кваліфікаційної комісії», а питання атестації здобувача вирішується в установленому порядку.

Таблиця 1

Оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційної роботи

Критерії оцінювання результатів виконання кваліфікаційної роботи	Максимальна кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка, балів
1.Актуальність теми, її відповідність сучасним вимогам	10	Відповідає повністю	10
		Відповідає неповністю	8
		Відповідає недостатньо	6
2.Повнота, науковий рівень обґрунтування висновків і рекомендацій	20	Достатньо повно та обґрунтовано	20
		Недостатньо повно та обґрунтовано	16
		Неповно та недостатньо обґрунтовано	12
3. Практична цінність висновків та запропонованих рекомендацій, можливість їх впровадження у виробництво або навчальний процес	10	Мають практичну цінність, можуть бути майже повністю впроваджені у навчальний процес як основа кваліфікаційної роботи ОС «магістр» Частково мають практичну значущість	10
		Деякі елементи розробок мають практичну цінність, можливе їх впровадження у виробництво або навчальний процес	6
4. Рівень використання комп'ютерної техніки та інформаційних технологій для виконання кваліфікаційної роботи	10	Високий рівень	10
		Середній рівень	8
		Низький рівень	6
5.Відповідність кваліфікаційної роботи вимогам нормативних актів України, ДСТУ, якість оформлення матеріалів	10	Достатньо повна, висока якість	10
		Недостатньо повна, прийнятна якість	8
		Неповна, невисока якість	6
6.Змістовність доповіді та відповідей здобувача на запитання членів кваліфікаційної комісії під час захисту основних положень кваліфікаційної роботи	40	Доповідь та відповіді на запитання повні, послідовні, логічні	40
		Доповідь та відповіді на запитання недостатньо повні, логічні та послідовні	32
		Непослідовно та нелогічно побудована доповідь, недостатньо повні відповіді на запитання	24
Усього	100	–	–

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульного аркуша пояснювальної записки

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри економіки
та бізнес-технологій
д.е.н., проф. _____ Оксана ЧУМАК
“ ____ ” _____ 2024 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
076 «ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«МИТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР»

Тема: «Вдосконалення митного контролю у системі надання митних послуг»

Виконавець _____ Дар'я МАЗУР
(підпис)

Керівник: _____ д.е.н., професор Павло ПАШКО
(підпис)

Нормоконтролер: _____ к.е.н., доцент Людмила ДОЛГОВА
(підпис)

КИЇВ 2024

Зразок оформлення рисунку

На рис.2.5 графічно зображена динаміка показника продуктивності праці ТОВ «Лайфселл» за 2020-2021 рр.

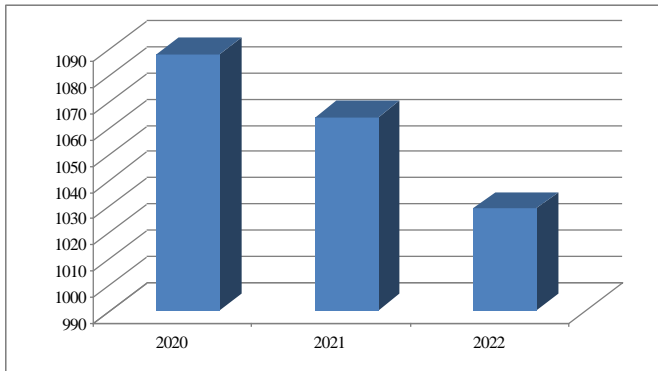

Рис.2.1. Динаміка продуктивності праці ТОВ «Лайфселл»

Джерело: побудовано збудувачом на основі даних ТОВ «Лайфселл»

Зразок представлення таблиці

Класичні підходи до визначення поняття «розвиток» наведені у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Класичні підходи до визначення поняття «розвиток»

№	Збудувач	Розуміння поняття «розвиток»
1.	Адам Сміт, Девід Рікардо [18, с.23]	процес кількісних змін основних показників діяльності підприємства - обсягів виробництва, продажів, прибутку, частки ринку тощо
2.	Йозеф Шумпетер [62, с.145]	здійснення нових комбінацій факторів виробництва, що призводить до появи нових продуктів, ринків, методів виробництва, джерел сировини або організаційних форм
3.	Франсуа Перру, Рауль Пребіш [36, с.324]	структурна трансформація підприємства, зміну його внутрішньої будови та зв'язків між елементами

Джерело: узагальнено збудувачем на основі аналізу джерел [18],[36],[62]

**Тематика кваліфікаційних робіт ОС Магістр спеціальності
076 «Підприємництво та торгівля»
ОПП «Митна діяльність підприємницьких структур»**

1. Управління зовнішньоторговельними потоками підприємницьких структур.
2. Організація митного посередництва в Україні.
3. Управління операціями з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.
4. Управління митно-брокерською діяльністю.
5. Управління митними ризиками при здійсненні зовнішньоекономічних операцій підприємства.
6. Управління експортно-імпортними операціями підприємства.
7. Управління товарною політикою зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
8. Контролінг митної політики підприємства – суб'єкта ЗЕД.
9. Формування митної політики підприємства.
10. Управління інформаційно-аналітичним забезпеченням митної діяльності підприємства.
11. Управління митною діяльністю підприємницьких структур.
12. Управління операціями митної логістики підприємства.
13. Управління інвестиційною привабливістю підприємства.
14. Управління цифровізацією на підприємствах.
15. Розвиток підприємництва в сфері міжнародного бізнесу.
16. Венчурне фінансування інноваційної діяльності малого підприємництва.
17. Механізм підвищення рівня ефективності операційної діяльності торговельного підприємства.
18. Розвиток та використання аутсорсингу на підприємстві.
19. Обґрунтування стратегії розвитку релокованого суб'єкта підприємництва за умов воєнного стану.
20. Управління товарним портфелем підприємства торгівлі.
21. Розвиток електронної комерції в сфері малого підприємництва.
22. Ризик-менеджмент при реалізації торговельних стратегій.
23. Удосконалення управління операційним та фінансовим циклами за умов сталого розвитку підприємства.
24. Інноваційні технології в управлінні торговельним підприємством.

25. Стратегічне партнерство в бізнесі за умов військового стану.
26. Управління вартістю підприємства для підвищення його конкурентоспроможності.
27. Управління ресурсним потенціалом підприємства за сучасних умов.
28. Управління конкурентоспроможністю підприємницької діяльності.
29. Управління розвитком персоналу підприємства.
30. Управління економічною безпекою підприємства.
31. Розвиток корпоративної стратегії міжнародної компанії.
32. Управління розвитком соціального підприємництва.
33. Управління аналізом даних для прийняття управлінських рішень.
34. Управління екологічними поставками в підприємстві.
35. Цінова стратегія та конкурентоспроможність підприємства.
36. Управління інтелектуальним капіталом підприємства.
37. Управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства.
38. Управління бізнес-процесами підприємства.
39. Формування бізнес-моделі підприємницької структури.
40. Управління розвитком інноваційних процесів.
41. Бізнес-інжиніринг та організаційний розвиток підприємства.
42. Корпоративне управління в контексті забезпечення ефективності підприємств.
43. Управління фінансовою політикою підприємства.
44. Управління маркетинговою політикою підприємства.
45. Формування системи оцінки ефективності бізнесу.
46. Тема за вибором здобувача, узгоджена із керівником та завідувачем кафедри.

Навчально-методичне видання

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ ЦІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки та бізнес-технологій

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання кваліфікаційної роботи
для здобувачів освітнього ступеня
«Магістр» усіх форм навчання
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»
освітньо-професійної програми «Митна діяльність
підприємницьких структур»

Укладачі: ПАШКО Павло Володимирович
ЧУМАК Оксана Володимирівна
КОМАНДРОВСЬКА Вероніка Євгенівна